

บัตรข้อมูลคัมภีร์โบราณภาคอีสาน

*****

รหัส

หมวด		เลขที่มัด		เรื่อง/ ชุด	

๑. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์

๒. หมู่ที่ ๘ ตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

๓. ชื่อเรื่อง ..... ศาสดราฎกหลาน (สฤทธฺุจเฮธ).....

๔. หมวด

☐ ๐๑ พระวินัย	☒ ๐๘ โอวาทคำสอน	☐ ๐๕ กฎหมาย
☐ ๐๒ พระสูตรตันตปิฎก	☐ ๐๙ ประเพณีพิธีกรรม	☐ ๐๖ ตำราอักษรศาสตร์
☐ ๐๓ พระอภิธรรม	☐ ๑๐ ธรรมทั่วไป	☐ ๐๗ กวีนิพนธ์ร้อยกรอง
☐ ๐๔ คัมภีร์ภาษาบาลี	☐ ๑๑ นิยายธรรม	☐ ๐๘ ตำราโหราศาสตร์
☐ ๐๕ บทสวดมนต์	☐ ๑๒ นิยายนิทานพื้นบ้าน	☐ ๐๙ ตำรายา
☐ ๐๖ อานิสงส์/ฉลอม	☐ ๑๓ ตำนานพุทธศาสนา	☐ ๑๐ รวมหลายหมวด
☐ ๐๗ ชาดก	☐ ๑๔ ตำนานเมือง/ราชวงศ์	☐ ๑๑ อื่น ๆ

๕. อักษร ไทย ธรรมอีสาน ไทยน้อย ขอม

อื่น ๆ พยัญชนะไทย (ก-ฃ) และอักษรละตินตัวพิมพ์เล็ก (a-f) ได้เลขเขมรที่ใช้จารระบุเลขหน้าใบลาน
รวมถึงมีการใช้อักษรวิธีขอม-ไทยบ้างเล็กน้อยในตอนท้าย.....

๖. ภาษา ไทย (เพียงเล็กน้อยในตอนจบ)..... ไทยอีสาน บาลี (เพียงเล็กน้อยในตอนจบ)

อื่น ๆ..... ภาษาเขมร.....

๗. ลักษณะเอกสาร ใบลานยาว ใบลานสั้น สมุดข่อย อื่น ๆ.....

๘. จาร/บันทึก เมื่อ ( ) จ.ศ. .... (✓) พ.ศ. ๒๕๖๕ ( ) ไม่ปรากฏ .....

๙. จำนวนผูก/เล่ม ที่พบ ..... ๑ ..... ผูก/เล่ม

๑๐. ลักษณะชุด ( ) ครบชุด (✓) ไม่ครบชุด (สันนิษฐานว่าโบราณแผ่นสุดท้ายที่ระบุชื่อ
อุบาสิกาผู้ว่าจ้างให้จารคัมภีร์เรื่องนี้ได้หายไป ด้วยปรากฏคำว่า “นาง” ทิ้งท้ายเป็นคำสุดท้าย
ของโบราณในผูก)

( ) ไม่ปรากฏ ( ) ต่างชุด

๑๑. สภาพเอกสาร (✓) ดีมาก ( ) ดี ( ) ชำรุดเล็กน้อย ( ) ชำรุดมาก

๑๒. การซ่อมแซม ( ) ซ่อมสายสนอง ( ) ซ่อมโบราณหรือสมุดข่อย (✓) ไม่ได้ซ่อม

( ) ใสไม่ประกบ (✓) ห่อผ้าใหม่ (✓) ทำความสะอาด

( ) อื่น ๆ .....

๑๓. ถ่ายไมโครฟิล์ม ( ) ไม่ถ่าย ( ) ถ่ายเมื่อวันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

๑๔. หมายเหตุ มีกระดาษสีชมพูปิดทับโบราณแผ่นแรกทางซ้ายมือ พร้อมระบุข้อความภาษาไทย-อักษรไทยว่า
““สัตราโกนจา” วัดกลางสุรินทร์” ในบรรทัดแรก “สัตรา-คำสั่งสอนลูกหลาน-วัดกลางสุรินทร์” ในบรรทัดต่อมา
และลายมือชื่อของปณฺเฑมหาบุญเรื่อง คัชมาย์ในบรรทัดสุดท้าย ส่วนทางขวามือมีโบราณขนาดเล็กแผ่นใหม่ติดทับ
พร้อมปรากฏลายมือที่ใช้ปากกาน้ำเงินเขียนข้อความภาษาไทยด้วยอักษรไทยว่า “ข้าพเจ้าเก็บรักษาไว้ ตั้งแต่ปี
2507.” และลงลายมือชื่อของปณฺเฑมหาบุญเรื่อง คัชมาย์ในบรรทัดต่อมากำกับไว้ .....

๑๕. วันที่ ..... เดือน ..... ปี ..... ที่สำรวจ

๑๖. ชื่อผู้สำรวจ (๑) ..... ปณฺเฑมหาบุญเรื่อง คัชมาย์ ..... (๒) .....

๑๗. หมายเหตุเพิ่มเติม อาจารย์ ดร.ดิเรก หงษ์ทอง อ่านและสรุปความเนื้อหาของคัมภีร์เรื่องนี้จากภาษาเขมรเป็น
ภาษาไทย เมื่อเดือนสิงหาคม-กันยายน ๒๕๖๗ .....

โครงการรวบรวมคัมภีร์อักษรขอมโบราณ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์

เนื้อหาโดยสังเขปของศาสตราลูกหลาน (สปรุทลุงเฮธ) สำนักวัดกลาง จังหวัดสุรินทร์

ศาสตราลูกหลานเรื่องนี้จารเป็นภาษาเขมร โดยใช้อักษรขอมหรืออักษรเขมร ชนิดอักษรมุล (ตัวกลม) ใบลานแผ่นแรกของคัมภีร์ จารแนะนำชื่อคัมภีร์ว่า “**ฉิ:สปรุทลุงเฮธ สปรุทลุงเฮธ** (คำแปล-นี้[คือ]ศาสตราลูกหลานสำหรับวัดกลาง)” จากนั้น ใบลานแผ่นต่อ ๆ มา จารอักษรเขมร โดยเรียงเนื้อหาจากซ้ายไปขวา แผ่นละ ๔ บรรทัด โดยปรากฏการจารทั้งด้านหน้าและด้านหลังของแผ่นลาน และใช้เลขเขมร ๑-๖ พยัญชนะไทย ก-ฆ รวมถึงอักษรละติน ตัวพิมพ์เล็ก a-f เรียงไว้คนละบรรทัดทางซ้ายมือ เพื่อระบุเลขหน้าของใบลานแต่ละแผ่น

เนื้อหาของคัมภีร์เรื่องนี้กล่าวความโดยสรุปได้ว่า ผู้สอนสมมุติตนเองเป็นบิดาผู้แก่ชรากำลังสั่งสอนบุตร ซึ่งในคัมภีร์เรียกว่า “ลูก” โดยขอให้ลูกจดจำคำสอนและธำรงตนตามคำสอนดังกล่าว เพื่อให้เกิดความสุขเกษมสันต์ คำสอนในคัมภีร์เรื่องนี้อาจจำแนกเป็นประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้ *ประการแรก* สอนให้รู้จักระงับอารมณ์ โดยเฉพาะโทสะและการบ่นเนื่องจากความไม่พอใจ เพื่อให้มีปัญญาเข้าใจสิ่งต่าง ๆ *ประการต่อมา* สอนให้รักษาแบบแผนความประพฤติและมารยาทที่เหมาะสม เพื่อป้องกันคนคิดฉินินทาไปถึงบุพการี *ประการที่ ๓* สอนให้รู้จักถ่อมตนและมีใจให้อ้อวอด เพื่อให้คนอื่นรู้สึกเกรงขามและมีกล้าแข็งด้วย *ประการที่ ๔* สอนให้มานะปากเพียรเรียนคัมภีร์นี้ เพื่อใช้ปกป้องกันและเป็นประโยชน์แก่ตนเอง *ประการที่ ๕* สอนให้เรียนหนังสือโดยต้องรู้อย่างถ่องแท้ไม่มีติดขัด เขียนหนังสือให้สวย คนอื่นถึงจะเกรงขาม และไม่กล้าดูแคลน *ประการที่ ๖* สอนให้เก็บงำความรู้ที่เรียนไว้กับตนเอง ให้เลือกหยิบมาใช้ยามลำบาก และอย่าให้ใครล่วงรู้ถึงความรู้ที่มี คนอื่นจึงจะเกรงขาม เพราะหากคนอื่นล่วงรู้ถึงความรู้ต่าง ๆ ที่เรามีจนหมดสิ้นแล้ว เขาจะเขาะเหยียดและไม่เกรงกลัวแม้สักน้อย การมีความรู้จะสามารถพาตนเองไปถึงจุดหมายต่าง ๆ ได้ หรือสามารถทำเรื่องยากให้ประสบผลสำเร็จได้ *ประการที่ ๗* สอนให้ขยันทำนา รู้จักเปิดปิดน้ำในนา และปักคันนา เพื่อให้ได้ผลผลิต *ประการที่ ๘* สอนให้เรียนรู้เรื่องการค้าขาย และรู้จักรักษาทรัพย์สินที่มีมิให้สูญหาย *ประการที่ ๙* สอนให้รักและซื่อตรงกับพี่น้อง ไม่ควรวิวาทกันเรื่องมรดกที่บุพการี ได้แบ่งให้ลูกทุกคนแล้ว *ประการที่ ๑๐* สอนมิให้คิดเอาทรัพย์ผู้อื่นมาไว้ที่เรือนตน เพราะจะเกิดความกังวลใจไม่เว้น และหากผิดพลาดไปจะต้องหาของดังกล่าวไปใช้คืน *ประการที่ ๑๑* สอนให้ระวังคนในปัจจุบัน ไม่ให้เอาตัวไปข้องเกี่ยวหรือคบค้าคนที่ร้ายกาจฉกฉวยของผู้อื่นโดยไม่เกรงกลัวบาป และไม่ข้องเกี่ยวกับคนที่ขโมย ปล้น และพินเจ้าทุกข์หน้าตาเฉยโดยไม่เกรงกลัวและไม่สนใจว่าเป็นผู้ใด และ*ประการสุดท้าย* สอนให้ทำทานแก่คนยากไร้ หมั่นทำบุญตักบาตร และรักษาศีลห้า เพราะบุญกุศลจะช่วยให้รุ่งเรืองและพาตนเองข้ามไปสู่ฝั่งพระนิพพานได้

หลังจารเนื้อหาข้างต้นเสร็จแล้ว ผู้จารได้ให้ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการจารดังนี้ (๑) *คำอธิบายฐานของผู้จารที่เป็นภาษาบาลี*ซึ่งกล่าวว่า อนาคต กาเล นิพพานะ ปัจจโยโหตุ เพื่อขอให้บุญกุศลที่ก่อนี้ นำพาตนเองไปถึงพระนิพพานในอนาคต (๒) *การระบุชื่อคัมภีร์ซ้ำอีกครั้ง*ว่า “**ฉิ:สปรุทลุงเฮธสปรุทลุงเฮธ** (คำแปล-นี้[คือ]ศาสตราลูกหลานอบรมลูก)” (๓) *วันที่จารเสร็จ* คือ วันพุธ แรม ๑๑ ค่ำ เดือนกรรตุก ปีมอก พ.ศ. ๒๔๗๕ (๔) *นามบุคคล* คือ พระภิกษุ ยี่สุน

สี่ ซึ่งจำวัดที่วัดกลางเมืองสุรินทร์ หมู่ ๑๐ [อำเภอ]เมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ มณฑลนครราชสีมา สันนิษฐานว่าเป็น
ชื่อผู้จารคัมภีร์เรื่องนี้

หมายเหตุ ภาษาเขมรที่พิมพ์ในเนื้อหาข้างต้นสะกดตามอักขรวิธีที่ปรากฏในใบลานต้นฉบับ ซึ่งมีวิธีการเขียนที่ต่างไป
เล็กน้อยจากอักขรวิธีของภาษาเขมรปัจจุบัน